

בא חכ"א שיחה א'

לפי רש"י משה אמר את זמן המכה כהקדמה ל"אני יוצא בתוך מצרים", שהמכה באה מהקב"ה ולכן היא בנקודת הזמן שמחלק את הלילה, ודוקא הקב"ה יכול לפעול בנקודה זו. אך עפ"י קשה מדוע נאמר "כחצות" ולא בחצות? ולכן ישנו פירוש שני, "שמא יטעו איצטגיני פרעה".

ברש"י "כחצת הלילה: כהחלק הלילה, כחצות, כמו כעלות, בחרות אפם בנו, זהו פשוטו לישבו על אופניו, שאין חצות שם דבר של חצי. ורבותינו דרשוהו כמו בחצי הלילה, ואמרו שאמר משה כחצות, דמשמע סמוך לו או לפניו או לאחריו, ולא אמר בחצות, שמא יטעו איצטגיני פרעה, ויאמרו משה בדאי הוא, אבל הקב"ה יודע עיתיו ורגעיו אמר בחצות".

והנה, בפשטות כוונת רש"י (בפירושו השני) הוא שאם נפרש בפשטות ש"כחצות" הוא סמוך לחצות אזי יחשבו שישנו ספק למשה מתי יקרה ולכן אומר כחצות. אך צריך להבין הרי יתכן שמשה אמר "כחצות" כי לא חש לפרש, ומדוע יאמרו שמשה בספק? ועוד מדוע הפירוש הראשון קרוב יותר לדרך הפשט?

והביאור בהקדים: רש"י אומר "זהו פשוטו לישבו על אופניו", שכוונתו בזה הוא שהפירוש הראשון מיישב את תוכן הענין ולא רק את התיבה. דהנה, צריך להבין מדוע הוצרך משה לומר את זמן המכה (ובפרט שלא אמר באיזה יום תבוא המכה)? ולכן מפרש רש"י שזהו הקדמה ל"אני יוצא בתוך מצרים", שהמכה באה מהקב"ה וכמודגש בזה שהמכה היא בנקודת הזמן שמחלק את הלילה, שנקודה זו אין לה שהות והיא רק נקודה אחת, ודוקא הקב"ה יכול לפעול בנקודה זו.

אך עפ"י קשה מדוע נאמר "כחצות" (שפירושו בפשטות הוא סמוך לחצות) ולא בחצות? ולכן מביא רש"י פירוש שני, שמשה שינה מדברי הקב"ה ואמר "כחצות" שמא יטעו איצטגיני פרעה. אך זהו דרש מפני שבפשטות לא נאמר שהיו ב' אמירות שונות (מה' למשה, וממשה לפרעה).

ויש לומר שהחרטומים (משא"כ פרעה ועבדיו) יכלו לכוון את השעה ורק שמשה חשש שמא יטעו.

ויש לומר שב"הקב"ה יודע עיתיו ורגעיו" מרמז רש"י לפירושו לעיל על הפסוק "ויכל אלוקים ביום השביעי" - ש"הקב"ה יודע עיתיו ורגעיו נכנס בו כחוט השערה". וי"ל שכחוט השערה אינו בגדר תפיסה ע"י בני אדם (אפילו חרטומי פרעה שיכלו להבחין ברגע פעולת ה'), אלא דוקא ה' יכול להבחין בכחוט השערה.